

- ” Хіменес Х., Бріскін Ю., Пітин М., Еделєв О., Ковальчук Л. Становлення та розвиток змагань з баскетболу в Італії. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 5. С. 92-98. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-014>.
- Khimenes Kh., Briskin Yu., Pityn M., Edeliiev O., Kovalchuk L. Stanovlennia ta rozvytok zmahany z basketbolu v Italii [Establishment and development of basketball competitions in Italy]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2024. Vol. 12, No 5. S. 92-98. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-014>.

УДК УДК 796.071

DOI: 10.31110/2616-650X-vol12i5-014

Христина ХІМЕНЕС

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8677-6701>
kh.khimenes@gmail.com

Юрій БРІСКІН

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-6375-9872>
y.a.briskin@gmail.com

Мар'ян ПІТИН

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3537-4745>
pityn7@gmail.com

Олександр ЕДЕЛЄВ

Херсонський державний університет, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-7866-0282>
edelevalexandr@gmail.com

Лідія КОВАЛЬЧУК

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-2973-8979>
lidia.kovalchuk@pnu.edu.ua

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗМАГАНЬ З БАСКЕТБОЛУ В ІТАЛІЇ

Анотація. Питання розвитку професійного баскетболу неодноразово ставали предметом наукового обговорення фахівців, проте здебільшого вони зосереджені на вивчення проблематики північноамериканського професійного баскетболу. Значно менше інформації можна знайти з питань розвитку змагань та баскетболу загалом у Європі. Хоча це становить суттєвий та системно відмінний сегмент розвитку баскетболу у світі. Мета: проаналізувати та узагальнити еволюцію змагань з баскетболу в Італії. Дослідження проводилося на основі вивчення наукових та науково-популярних джерел інформації. Важливі дані були почерпнуті з сучасних журналів, котрі індексуються у науко-метричній базі Scopus. Ключовими словами для пошуку у базах були: професійний баскетбол, баскетбольні клуби, історія, системи змагань. Обрані для аналізу матеріали стосувалися формування та розвитку системи змагань з баскетболу, як в історичному контексті, так і по відношенню до сучасного етапу. Розвиток баскетболу в Італії вказує на лідируючі позиції команд та організаційного підходу до формування системи змагань. Сьогодні вона має виражені ознаки професійного спорту. Водночас першим кроком було створення Ліга Баскет Серії А (Italy's Lega Basket Serie A; LBA) у 1920 році. Вже у подальшому (сезон 1936/37 років) появи у структурі італійського баскетболу другого рівня – Серія Б. Проте позиції Серії Б були зміщені внаслідок появи Серії А2, яка була організована у 1974 році і стала другим рівнем в структурі ліг. Сучасний вигляд змагання з баскетболу в Італії набули починаючи з 2014 року. Структура італійського баскетболу отримала три рівні – Серія А1, Серія А2 та Серія Б з визначеними правилами ротації команд в залежності від їх результатів у конкретному сезоні. Загальна кількість команд, що грали в Серії А становить 99 команд, сімнадцять з яких ставали чемпіонами. Станом на сьогодні у Серії А грають 16 команд та лише одна команда за підсумками сезону вилітає до нижчого дивізіону. Варто зазначити, що Lega Basket Serie A вважається третьою за елітністю баскетбольною лігою у світі після Національної баскетбольної асоціації (NBA) та іспанської ліги АСВ. Багатьом італійським командам свого часу вдалося укласти контракти з кращими спортсменами світового баскетболу серед яких Майк Д'Антоні, Тоні Кукоч, Карлтон Майерс, Ману Джінобілі, Джанлука Базіле та інші. Італійські баскетбольні команди також домінували в континентальних чемпіонатах (змагання Euroleague – понад 10 разів).

Ключові слова: професійний спорт; баскетбол; змагання; система; зміни; розвиток.

Khrystyna KHIMENES*Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-8677-6701>
kh.khimenes@gmail.com**Yuriy BRISKIN***Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0001-6375-9872>
y.a.briskin@gmail.com**Maryan PITYN***Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-3537-4745>
pityn7@gmail.com**Oleksandr EDELIEV***Kherson State University, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-7866-0282>
edelevalexandr@gmail.com**Lidiia KOVALCHUK***Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-2973-8979>
lidiia.kovalchuk@pnu.edu.ua

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF BASKETBALL COMPETITIONS IN ITALY

Abstract. *The issues of professional basketball development have been the subject of scientific discussion by experts on several occasions, but they are primarily focused on studying North American professional basketball. Much less information can be found on the development of competitions and basketball in general in Europe. However, this is a significant and systematically different segment of basketball development worldwide. Objective: to analyze and summarize the evolution of basketball competitions in Italy, focusing on the pivotal role of the Lega Basket Serie A. The research was based on studying scientific and popular science sources of information, and they were indexed in the Scopus scientific and metric database. The keywords for the search in the databases were professional basketball, basketball clubs, history, and competition systems. The materials selected for analysis concerned the formation and development of the basketball competition system in historical and current contexts. The basketball development in Italy indicates the leading positions of teams and the organizational approach to forming the competition system. Today, it has pronounced signs of professionalism. The first step was the creation of Italy's Lega Basket Serie A (LBA) in 1920, a milestone that marked the beginning of a new era in Italian basketball. Later (1936/37 season), the second level of Italian basketball - Series B - appeared in the structure of Italian basketball. However, the position of Series B was shifted due to the emergence of Series A2, which was organized in 1974 and became the second level in the structure of leagues. Basketball competitions in Italy have acquired a modern look since 2014. Italian basketball was divided into three levels - Series A1, Series A2, and Series B with specific rules for rotating teams depending on their results in a particular season. The total number of teams that played in Serie A is 99, seventeen of which became champions. Currently, 16 teams play in Serie A, and only one team is relegated to a lower division at the end of the season. It is worth noting that Lega Basket Serie A is considered the third most elite basketball league in the world after the National Basketball Association (NBA) and the Spanish ACB league. Many Italian teams have contracts with the best athletes in world basketball, including Mike D'Antoni, Tony Kukoc, Carlton Myers, Manu Ginobili, Gianluca Basile, and others. Italian basketball teams have also dominated continental championships (Euroleague competitions - more than ten times).*

Keywords: *professional sport; basketball; competition; system; changes; development.*

Постановка проблеми. Баскетбол як вид спорту зародився і розвивався розпочинаючи з кінця XIX ст. [1, 3]. Згідно історичних фактів доктор анатомії та фізіології, інструктор фізичного виховання коледжу. Асоціації молодих християн Джеймс Нейсміт придумав гру за назвою «баскетбол». Основною її метою тоді було підвищення мотивації молодих людей до занять фізичним вихованням [7].

Гра суттєво відрізнялася від сучасної. Фізичний контакт між учасниками був заборонений, також гра не передбачала бігу з м'ячем. Грали по 9 учасників у командах (згодом по 5) футбольним м'ячем, який потрібно було закинути у кошики для персиків, розташовані на висоті 3,05 м (висота корзини досі залишається незмінною). Причому тоді кошики були закритими і м'яч потрібно було діставати після кожного закидання [7, 14].

У 1892 році Джеймсом Нейсмітом була укладена перша книга правил гри.

У 1894 році футбольний м'яч був замінений на баскетбольний м'яч, а в 1906 році кошики для персиків замінили металеві обручі, сітки і щити. Упродовж 1891–1896 років баскетбол почав суттєво популяризуватися серед молоді. Вже у ті роки виникали команди, котрі грали за грошові винагороди. Перша така гра відбулася в 1896 році в м. Трентоне (штат Нью-Джерсі). Місцева команда Християнської асоціації для юнаків зустрілася з такою ж командою з Брукліна. Щоб оплатити оренду храму в якому мав проходити матч, потрібно було брати плату за вхід. Гра проходила у присутності майже 200 глядачів. Після того як оплатили оренду храму, спортсмени отримали по 15 доларів, а капітани Фред Купер – по \$ 16. Команда Трентона перемогла з рахунком 16:1 [12].

Майже одразу баскетбол почав розвиватися і в Європі. Перша баскетбольна гра тут була проведена у 1893 році на Монмартрі (Парижі Франція). Своєю чергою перші баскетбольні асоціації в

Європі формувалися упродовж 1910–1920 років. Варто зазначити, що деякі з баскетбольних клубів, які функціонували в межах цих асоціацій тоді, існують і до сьогодні.

Під час Першої світової війни баскетбол в Європі не припиняв розвиватися [15]. Зокрема так звані Американські експедиційні сили постійно возили із собою баскетбольний інвентар і за будь якої нагоди проводили матчі [16].

Перша велика баскетбольна подія відбулася у 1919 році в Жуанвіль-ле-Пон (Франція). Тоді, під час Міжсоюзницьких ігор команда США добула перемогу над французькою та італійською командами. Італія своєю чергою обіграла Францію. Саме у цих двох європейських країнах баскетбол починав розвиватися. Проте вже згодом розповсюджувався і у інших Європейських країнах. У 1920-х роках починають створюватися перші національні організації баскетболу, які розвивають цей спорт у своїх країнах [9].

По аналогії до європейського футболу саме внутрішні чемпіонати країн з баскетболу були основою клубних змагань до середини 1950-х років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку професійного баскетболу неодноразово ставали предметом наукового обговорення фахівців [2, 5]. Проте здебільшого вони зосереджені на вивченні проблематики північноамериканського професійного баскетболу [11, 13]. Значно менше інформації можна знайти з питань розвитку змагань та баскетболу загалом у Європі [9, 10]. Хоча це становить суттєвий та системно відмінний сегмент розвитку баскетболу у світі.

Таким чином вивчення становлення національних чемпіонатів з баскетболу та загалом систем змагань є пріоритетним напрямком сучасних досліджень у професійному баскетболі в Європі.

Мета дослідження: проаналізувати та узагальнити еволюцію змагань з баскетболу в Італії.

Матеріал та методи. Дослідження проводилося на основі вивчення наукових та науково-популярних джерел інформації. Важливі дані були почерпнуті з сучасних журналів, котрі індексуються у науко-метричній базі Scopus. Ключовими словами для пошуку у базах були: професійний баскетбол, баскетбольні клуби, історія, системи змагань. Обрані для аналізу матеріали стосувалися формування та розвитку системи змагань з баскетболу, як в історичному контексті, так і по відношенню до сучасного етапу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Першою такою організацією була Ліга Баскет Серії А (Italy's Lega Basket Serie A; LBA) організована у 1920 році. Цікаво те, що перші змагання були організовані Італійською федерацією гімнастики (Italian Gymnastics Federation). Вже наступного року було створено Італійську федерацію баскетболу (Italian Basketball Federation). З цього часу це найвищий рівень в баскетболі Італії [4, 8].

У сезоні 1936/37 років у структурі італійського баскетболу з'явився другий рівень турнірів – Серія Б, коли входили команди з нижчим рівнем. В подальші роки Серія Б ставала на позицію третього рівня баскетболу (періоди 1955–1965, 1974–1986, 2014 – по теперішній час), поверталася на другий рівень (1965–1974). Були періоди в історії італійського баскетболу коли Серія Б була знижена і до четвертого рівня у структурі ліг (1986–2008, 2011–2014).

Варто зазначити, що Серія А2 була організована у 1974 році і стала другим рівнем в структурі ліг, не змінюючи з цього часу своєї позиції.

Сьогодні (починаючи з 2014 року) структура італійського баскетболу має три рівні – Серія А1, Серія А2 та Серія Б. У цій структурі відбувається постійна ротація команд в залежності від їх результатів у конкретному сезоні [9].

Загалом, станом до сьогодні у Серії А грали 99 команд, сімнадцять з яких ставали чемпіонами.

Обговорюючи систему розіграшів, то інформацію про них ми знаходимо починаючи з сезону 1969–70 років. Регулярний сезон тривав з листопада до квітня. У розіграші приймали участь 12 команд, кожна з яких зіграла 22 гри після чого дві кращі команди розігрували Кубок Італії, а дві команди, що програли у півфіналі – третє місце чемпіонату. Найгірші команди у цьому сезоні перейшли у нижчий дивізіон.

У наступному сезоні 1970–71 років після регулярного чемпіонату дві кращі команди розігрували плей-офф за титул, а три гірші команди – плей-офф на виліт. Дві з яких вилетіли до нижчого дивізіону [11].

У наступному сезоні 1971–72 років організаторами турніру було прийнято рішення про розширення Серії А1 до 14 команд, а тому до нижчого дивізіону вилетіла лише одна команда ліги, надалі цей аспект було збережено. Відповідно у 1972–73 роках і в наступних сезонах кількість ігор в регулярному сезоні зростає до 26 для кожної команди. Команди грали по дві гри – одну вдома і одну на виїзді. Остання в рейтингу команда по завершенні сезону вибувала у нижчий дивізіон. Інші три команди, що розташовувалися в кінці рейтингової таблиці за підсумками сезону розігрували плей-офф і одна з них також вилетіла до нижчого дивізіону.

У сезоні 1974–75 років змагання були передані для організації Баскетбольній клубній лізі Серії А1 (Lega Società di Pallacanestro Serie A) або скорочено – Lega Basket (LBA). LBA знаходиться у структурі Італійської федерації баскетболу (FIT). До її складу входять усі професійні баскетбольні клуби Італії.

У регулярному чемпіонаті приймали участь 10 команд, які змагалися за коловою системою у двох матчах (один вдома, один на виїзді). Топ-6 Серії А1 команд при цьому відпочивали і починали свою участь у наступному раунді. Далі дві кращі команди у регулярному чемпіонаті приєднувалися до Топ-6 утворюючи групу Серії А1 (Poule Scudetto).

У другому раунді 8 команд Серії А2 та ще 8 команд (котрі залишилися) Серії А1 розподілялися на дві групи і проводили розіграші знову за коловою системою. У підсумку – перші дві команди в обох групах потрапляли до Серії А1, остання команда в кожній групі – до Серії Б.

У сезоні 1975/76 років кількість команд в Серії скоротилася до 12 (інші проводили розіграші у Серіях А2 та Б). Команди, що у регулярному чемпіонаті посіли 7-12 місця розігрували право залишатися у Серії А. Відповідно команди, котрі посіли 3-12 місця у Серії А2 змагалися за те, щоб потрапити у Серію А [6].

Шість кращих команд Серії А1 та ще дві кращих з Серії А2 розігрували титул чемпіона Італії. Натомість найнижчі шість команд у рейтингу Серії А грали у класифікаційних групах з командами Серії А1, які посіли 3-12 місця в турнірній таблиці Серії А2.

У сезоні 1976/77 років формат проведення Чемпіонату Італії з баскетболу зазнає змін. У регулярному сезоні приймали участь 12 команд, які змагалися за коловою системою в серії домашніх та виїзних матчів. За перемогу команди отримували по 2 бали, за поразку – 0 балів. До другого етапу проходили шість кращих команд Серії А1 та ще дві кращі команди Серії А2. Їх було розподілено на дві групи по 4 команди. Змагання у цих групах відбувалися за коловою системою. По дві кращі у підсумку команди потрапляли до раунду плей-офф, у якому результат визначався способом прямого вибування гіршої команди у півфінальних та фінальних матчах. Слід відзначити, що команди грали не менше двох і не більше трьох ігор у півфіналі та фіналі (до переваги в кількості виграних матчів). Тобто якщо команди після завершення другого матчу мали по одній перемозі, призначався додатковий матч для виявлення переможця [14].

Ця система розіграшу була актуальною деякий час, проте все ж зазнавала деяких коректив. Так, у сезоні 1978/79 років кількість команд Серії А1 зросла до 14. До другого етапу проходили шість кращих команд Серії А1 по завершенні регулярного сезону, а команди, котрі посіли сьоме і восьме місця повинні були боротися у додатковому попередньому раунді з командами, котрі посіли перше та друге місця у турнірній таблиці Серії А2. У цьому раунді команди грали лише одну гру між собою і відповідно дві кращі проходили далі.

Починаючи з чвертьфіналу команди грали до трьох ігор між собою для визначення кращої. Варто відзначити, що система розіграшу передбачала своєрідні пільги для команд вищих у рейтингу. Так, згідно позицій в рейтингу розіграші відбувалися між командами: 1–8, 2–7, 3–6, 4–5. По тому ж принципу матчі відбувалися і у півфіналі.

Відбувався також так званий «плей-офф порятунку». Дві команди, котрі у турнірній таблиці регулярного сезону посіли 10 і 11 позицію виборювали право залишитися у Серії А1. Команда, котра прогнала переходила до Серії А2, разом з 12, 13 і 14 командами.

У сезоні 1980–1981 років спостерігаємо ще деякі нововведення до існуючої системи змагань італійського баскетболу. Так, по завершенню регулярного чемпіонату було запроваджено так званий раунд «годинника» (італійською – Fase a orologio). У цьому раунді кожна команда грала додатково три гри на своєму майданчику з трьома командами, які розташувалися після неї у рейтингу і три гри на виїзді з командами, котрі розташовувалися перед нею у рейтингу.

До раунду плей-офф потрапляли вже вісім кращих команд згідно рейтингу Серії А1 і ще чотири кращі команди з Серії А2. Чотири лідери проходили автоматично до чвертьфіналу, тоді як вісім інших розігрували цю можливість у двох групах (по чотири команди, ігри на вибування). Далі ігри відбувалися за звичною схемою.

Команди, котрі у рейтингу посіли 11-14 місця переходили до Серії А2 на наступний сезон.

У сезоні 1981/82 років команди, котрі посідали 9 і 10 місця у рейтингу, залишалися в Серії А1. Ті, котрі посіли 11-ге та 12-ге місця, грали у плей-офф проти 5-го та 6-го місць Серії А2, щоб залишитися в Серії А1. Команди, що були розташовані на 13 і 14 позиціях автоматично вилітають до Серії А2 на наступний ігровий сезон.

У наступному сезоні було збільшено кількість команд-учасниць Серії А1 до 16. Водночас відбулися незначні зміни у форматі проведення, які стосувалися лише заключних позицій рейтингу. Так, команди, котрі розташувалися на позиціях 9–12, залишалися в Серії А1, а команди, що посіли 13–16 місця, вилітали до Серії А2.

У сезоні 1984/85 років вперше було запроваджено триочковий кидок до правил змагань з італійського баскетболу.

У 1985/86 роках згідно нововведень, у першому раунді плей-офф змагалися уже 16 команд, з яких 12 – кращі у регулярному сезоні Серії А1 і ще чотири – кращі у регулярному сезоні Серії А2. У наступних складових чемпіонату схема зберігалася незмінною.

У наступних сезонах вносилися окремі корективи у формат проведення змагань, які стосувалися здебільшого кількості команд, котрі переходили з однієї Серії в іншу після серії додаткових матчів (плей-аути). Водночас суттєвих змін внесено не було.

У сезоні 1989/90 років було змінено співвідношення команд Серій А1 та А2, котрі проходили до раунду плей-офф. Лише 12 команд потрапляли до 1/8 турніру, з яких 10 кращих Серії А1 і лише дві кращі команди Серії А2. При цьому четвірка лідерів автоматично потрапляла до чвертьфіналу Чемпіонату.

Формат змагань дещо змінюється, починаючи з сезону 1998/99 років. У цей час збільшується до п'яти (з трьох) кількість ігор між командами починаючи з чвертьфінальної частини. Тобто, щоб пройти далі, команді потрібно було здобути три перемоги над суперником.

Вагомі зміни відбулися вже у наступному сезоні (1999/2000) також. З цього часу команди Серії А2 більше не переходять до Серії А1 під час сезону. З повного складу, а це 16 команд, які змагаються у регулярному сезоні, 14 проходять до раунду плей-офф. З них два лідери не змагаються в 1/8 чемпіонату, а потрапляють одразу на найслабші команди у чвертьфіналі. Кількість матчів залишається такою ж – від трьох до п'яти.

Лише команда, що розташувалася на 16-ій позиції в рейтингу вилітає до Серії А2 на наступний сезон.

З наступного сезону 2000/01 років до Серії А1 переходять три, а не одна команда з Серії А2, що збільшує склад першої до 18 команд. За коловою системою команди розігрували регулярний сезон. До раунду плей-офф переходили кращі вісім команд рейтингу, де у п'яти серіях розігрували перемогу. Дві найгірші команди сезону потрапляли до Серії А2.

Значні реформи в італійському клубному баскетболі відбулися у сезоні 2001/02 років, коли замість існуючих змагань з'явилися нові – Серія А (замість Серії А1) та чемпіонат Legadue (замість Серії А2). Це було актуальним до 2013 року після чого назви повернули до старих.

Починаючи з цього сезону кожна з 18 команд грає проти інших 17 дві гри у регулярному чемпіонаті (одну вдома і одну на виїзді). Далі кращі уже 12 команд змагаються у форматі плей-офф (з сезону 2003/04 – повернення до формату з восьми команд), який визначає чемпіона у фінальній серії за кращими із трьох ігор до 1/8 включно і за кращими з п'яти – починаючи із чвертьфіналу. При цьому чотири лідери потрапляють одразу до чвертьфінальних розіграшів.

Цікавим було упровадження wild card у 2010 році в межах італійського клубного баскетболу. Тоді передостання команда турнірної таблиці, щоб уникнути вильоту до чемпіонату Legadue могла сплатити суму близько € 500 тис.

Упродовж кількох сезонів варіювалася кількість команд Серії А від 16 до 18, але згодом їх кількість була обмежена 16 командами [13].

У 2016/17 роках формула Чемпіонату Італії з клубного баскетболу мала наступний вигляд:

1. Регулярний сезон. Кожна з 16 команд грала 30 ігор проти усіх інших двічі (перший і другий раунди)

2. Плей-оф. До нього потрапляли 8 кращих команд, які розпочинали розіграші у чвертьфінальних матчах за найкращими з п'яти, а далі – півфінали і фінали – за кращими з семи матчів.

Команда, котра посідала останню позицію турнірної таблиці вилітала до Серії А2, а в наступному сезоні на її місце приходила команда, котра здобула перемогу у нижчій Серії змагань.

У 2019 році до Серії А додалася ще одна команда (загалом 17). У цьому регулярному чемпіонаті відповідно команди повинні були розіграти уже по 32 гри у двох раундах (в подальшому кількість повернулася до 16 команд і 30 ігор). У сезоні 2019/20 року внаслідок пандемії COVID баскетбольні турніри в Італії були призупинені, тому сезон Серії А1 не відбувся у повній мірі.

Висновки. Розвиток баскетболу в Італії вказує на лідируючі позиції команд та організаційного підходу до формування системи змагань. Сьогодні вона має виражені ознаки професійного спорту. Водночас першим кроком було створення Ліга Баскет Серії А (Italy's Lega Basket Serie A; LBA) у 1920 році. Вже у подальшому (сезон 1936/37 років) появи у структурі італійського баскетболу другого рівня – Серія Б. Проте позиції Серії Б були зміщені внаслідок появи Серії А2, яка була організована у 1974 році і стала другим рівнем в структурі ліг.

Сучасний вигляд змагання з баскетболу в Італії набули починаючи з 2014 року. Структура італійського баскетболу отримала три рівні – Серія А1, Серія А2 та Серія Б з визначеними правилами ротації команд в залежності від їх результатів у конкретному сезоні. Загальна кількість команд, що грали в Серії А становить 99 команд, сімнадцять з яких ставали чемпіонами. Станом на сьогодні у Серії А грають 16 команд та лише одна команда за підсумками сезону вилітає до нижчого дивізіону.

Варто зазначити, що Lega Basket Serie A вважається третьою за елітністю баскетбольною лігою у світі після Національної баскетбольної асоціації (NBA) та іспанської ліги АСВ. Багатьом італійським командам свого часу вдалося укласти контракти з кращими спортсменами світового баскетболу серед яких Майк Д'Антоні, Тоні Кукоч, Карлтон Майерс, Ману Джінобілі, Джанлука Базіле та інші. Італійські баскетбольні команди також домінували в континентальних чемпіонатах (змагання Euroleague – понад 10 разів).

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення особливостей розвитку систем змагань з інших професійних командних ігрових видів спорту.

Список використаних джерел

1. Бріскін Ю., Онопко В., Пітин М. Періодизація розвитку кіберспорту. *Спортивний вісник Придніпров'я*. Дніпропетровськ, 2015. № 3. С. 11–14.
2. Європейський баскетбол продовжує потерпати через пандемію коронавірусу. URL: <https://d1.dp.ua/news-sport/73781-Yevropejskij-basketbol-prodovzhuye-poterpati-cherez-pandemiyu-koronavirusu.html>.
3. Нерода Н. Порівняльний аналіз організаційно-правових засад європейської та американської моделей професійного спорту. *Молода спортивна наука України* : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. Львів, 2015. Вип. 19, т. 4. С. 60–64.
4. Нерода Н.В. Характеристика європейської моделі професійного спорту та її відмінності від американської. *Спортивна наука України*. 2016. № 2 (72). С. 68–72
5. Сушко Р.О. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу) [монографія]. Київ: Центр учбової літератури; 2017. 360 с.
6. Хіменес Х. Р., Дмитренко А. В., Пітин М. П. Особливості сучасних систем змагань у баскетболі (на прикладі NBA та професійних турнірів під егідою FIBA). *Спортивні ігри*, 2020. 1(15), 85–94.
7. Basketball : A Biographical Dictionary. Greenwood Press, 2005. P. 1.
8. Doppler-Speranza F., Gasparini W. 'Europe Gets More Game Everyday'. Professional Basketball, Transatlantic Sports Models and European Integration since the 1950s. *JEIH Journal of European Integration History*, 2022, vol. 27 (2). Pp. 303–322. <https://doi.org/10.5771/0947-9511-2021-2-303>.
9. Farrugia S. Basketball in Europe: History, Popularity and Facts. Field Insider <https://fieldinsider.com/basketball-in-europe-history-popularity-and-facts/>
10. García-Unanue J., Godoy A., Show L. V., Sánchez-Sánchez J., Gallardo L. Competitive balance in European basketball leagues and the NBA. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 2014. Vol. 9(27), pp. 235-242. <https://doi.org/10.12800/ccd.v9i27.465>.
11. Herzog B. Hoopmania: The Book of Basketball History and Trivia. The Rosen Publishing Group; 2002. 176 p.
12. John G. Historical Dictionary of Basketball. *Scarecrow Press*, 2010. P. 6-7.
13. Lewis, M. It's a hard-knock life: game load, fatigue, and injury risk in the National Basketball Association. *J. Athletic Train.* 2018. Vol. 53, pp. 503–509. <https://doi.org/10.4085/1062-6050-243-17>.
14. Nelson E. Dixieball: Race and Professional Basketball in the Deep South, 1947–1979. *Sport History Review*. 2020. Vol. 51(2). Pp. 306-307. <https://doi.org/10.1123/shr.2020-0009>.
15. Pityn M., Bohuslavskaya V., Khimenes KH., Neroda N., Edeliyev O. Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport*, 2019. Vol. 19 (Supplement issue 6), Art 338 pp. 2246–2251.
16. Pityn M., Briskin Y., Perederiy A., Galan Y., Tsyhykalo O., Popova I. Sport specialists attitude to structure and contents of theoretical preparation in sport. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 2017. 17 (Supplement issue 3). pp. 988–994. <https://doi.org/10.7752/jpes.2017.s3152>.

References

1. Briskin Yu., Onopko V., Pityn M. Periodyzatsiia rozvytku kibersportu. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*. Dnipropetrovsk, 2015. № 3. S. 11–14.
2. Ievropeyskiy basketbol prodovzhuie poterpaty cherez pandemiiu koronavirusu. URL: <https://d1.dp.ua/news-sport/73781-Yevropejskij-basketbol-prodovzhuye-poterpati-cherez-pandemiyu-koronavirusu.html>.
3. Neroda N. Porivnialnyi analiz orhanizatsiino-pravovykh zasad yevropeiskoi ta amerykanskoii modelei profesiinoho sportu. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy* : zb. nauk. pr. z haluzi fiz. vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny. Lviv, 2015. Vyp. 19, t. 4. S. 60–64.
4. Neroda N.V. Kharakterystyka yevropeiskoi modeli profesiinoho sportu ta yii vidminnosti vid amerykanskoii. *Sportyvna nauka Ukrainy*. 2016. № 2 (72). S. 68–72
5. Sushko R.O. Rozvytok sportyvnykh ihor v umovakh hlobalizatsii (na materialii basketbolu) [monohrafiia]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury; 2017. 360 s.
6. Khimenes Kh. R., Dmytrenko A. V., Pityn M. P. Osoblyvosti suchasnykh system zmahan u basketboli (na prykladi NBA ta profesiynykh turniriv pid ehidoiu FIBA). *Sportyvni ihry*, 2020. 1(15), 85–94.
7. Basketball : A Biographical Dictionary. Greenwood Press, 2005. P. 1.
8. Doppler-Speranza F., Gasparini W. 'Europe Gets More Game Everyday. Professional Basketball, Transatlantic Sports Models and European Integration since the 1950s. *JEIH Journal of European Integration History*, 2022, vol. 27 (2). Pp. 303–322. <https://doi.org/10.5771/0947-9511-2021-2-303>.
9. Farrugia S. Basketball in Europe: History, Popularity and Facts. Field Insider <https://fieldinsider.com/basketball-in-europe-history-popularity-and-facts/>
10. García-Unanue J., Godoy A., Show L. V., Sánchez-Sánchez J., Gallardo L. Competitive balance in European basketball leagues and the NBA. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 2014. Vol. 9(27), pp. 235-242. <https://doi.org/10.12800/ccd.v9i27.465>.
11. Herzog B. Hoopmania: The Book of Basketball History and Trivia. The Rosen Publishing Group; 2002. 176 p.

12. John G. Historical Dictionary of Basketball. Scarecrow Press, 2010. P. 6-7.
13. Lewis, M. Its a hard-knock life: game load, fatigue, and injury risk in the National Basketball Association. *J. Athletic Train.* 2018. Vol. 53, pp. 503-509. <https://doi.org/10.4085/1062-6050-243-17>.
14. Nelson E. Dixieball: Race and Professional Basketball in the Deep South, 1947-1979. *Sport History Review.* 2020. Vol. 51(2). Pp. 306-307. <https://doi.org/10.1123/shr.2020-0009>.
15. Pityn M., Bohuslavska V., Khimenes KH., Neroda N., Edeliiev O. Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport*, 2019. Vol. 19 (Supplement issue 6), Art 338 pp. 2246-2251.
16. Pityn M., Briskin Y., Perederiy A., Galan Y., Tsyhykalo O., Popova I. Sport specialists attitude to structure and contents of theoretical preparation in sport. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 2017. 17 (Supplement issue 3). pp. 988-994. <https://doi.org/10.7752/jpes.2017.s3152>.